

KERTINĖ
PARAŠTĖKražių skerdynės
šiandien

Istorija, kaip matyti, kartojasi. Skaitant spaudoje apie Sovietų kariuomenės Didžiojo spalio parados šį metų lapkričio 7 dieną, kurių metu Vilniuje desantininkai mušė protestuojančius studentus, iškyla bausis prisiminimas. Tai įvykis, įdeginas lietuviškoje sąmonėje — Kražių skerdynės. Arčiau jų sukaktis — jos įvyko 1893 m. lapkričio 23 d.

Antrojoje devynioliktojo šimtmečio pusėje Rusų imperijoje buvo pradėta vykdyti programa, vadinama „pertvarkymu“ (skamba girdėti?). Caro administratoriai ėmė uždarinėti ir naikinti katalikų ir kitų, nestatistinių, tikėjimų bažnyčias visoje karalystėje, prievarta įvesdami valstybinę ideologiją. Imperijos kampe prie Baltijos — Lietuvoje jie sutiko rezistenciją — čia žmonės priešinosi rusifikacijai ir troško laisvės. Kai žandarai atvyko uždaryti bažnyčią Kražiuose, žemaitijoje, valstiečiai susibūrė į šventorių apsaugoti bažnyčią nuo nugriovimo. Tai buvo iš esmės pasaulietiška akcija, ginant savo tikėjimą, savo bažnyčią ir savo teises. Tuo tarpu daugelis kunigų ir administratorių taikėsi ir bandė klusniai vykdyti valdžios įsakymus. Nors pasipriešinimas iš pradžių buvo taikus ir pagrįstas, bet koks pasipriešinimas pažeidė „Visų Rusijų Autokratą“ garbę ir turėjo būti nubautas. Imperinė „teisė“ atvyko 300 kazokų su šoblenimis būrio forma. Caro raiteliai puolė valstiečius, vyrus, moteris ir vaikus, susirinkusius aplink bažnyčią, šventorių ir jos vidų. Tai buvo kraujo maudynės: 9 užmušti, 44 sunkiai sužeisti šūviais ir plakimu kazokų iškirtiniais botaugais — „nagaika“. Tik kas išalusi žemę neįstengė sugerti išlieto kraujo upelių. Apvainikuodami šią „pacifikaciją“, kazokai užpildinėjo moteris ir teriojo apylinkes. Kražiai yra žaidžia ilgai prievartą kentusių lietuvių atmintyje. Carinės žiaurybės išaukė tarptautinį protestą. Dėl to valdžia, nors tam momentui, prislopino savo planą uždarinėti bažnyčias.

Šiandien jauni lietuviai protestuoja, kad jų laisva šalis yra Sovietų kariuomenės naudojama kaip parodų aikštė. Jie priešinosi okupacinės armijos militaristinėms apeigoms, kurias įsakė Nobelio taikos premijos laimėtojas Gorbaciovas. Kas seka? Teisingumas? Taika? Sumušimai.

Ta pati sena istorija (tik šį kartą nėra tarptautinio protesto šaukimo... tai pažanga): blogio banalumas ir valstybės smurtas, kazokai ir desantininkai, „nagaikos“ ir guminės lazdos. Tai sena istorija, pasakojama be jistikimo, todėl kad atėjo laikas naujai istorijai, naujai pradžiai. Naujoji istorija pasakoja apie laisvų žmonių, tautų apsisprendimą, nuverstas imperijas, teisę, laisvę, taiką ir šypsenas. Ir jokie

mušimai nesustabdydys jos pasakojimo.

Praeitį — pasimokymui. Dabartis — veikimui. Sau patiems galime pritaikyti Kražių skerdynių pasekmių pamoką. Griežtas tarptautinis pasmerkimas carinės valdžios už jos puolimą Lietuvos žemaičių ūkininkų nekvepiantį fenomeną. Jis buvo įžiebtas užsienyje gyvenančių lietuvių. Amerikos lietuviai ypač prisidėjo išsklaidyti šios skriaudos pasaulio dėmesį. Žiūrint atgal į šio šimtmečio pradžios Lietuvos valstybingumo atstatymo pastangas, matome naują akim pirmosios ateivių kartos nepaprastą pasišventimą šiam tikslui. Ir ne tik pasišventimą, bet (kas šiam reikalui dar svarbiau) ir pavydėtina efektyvumą. Adolfo Šapokos Lietuvos istorijos vadovėlyje viena fotografija (žr. p. 658) atskleidžia

tų pirmųjų Amerikos lietuvių pastangų esmę. Ant stalo gulį ir susiuvinius surištas milijonas parašų, surinktų 1921 metais, kreipiantis į JAV prezidentą pripažinti Lietuvos Respubliką de jure. Ar šiandieninės mūsų išeivijos ligišiolinės pastangos tam prilygsta? Desantininkų mušami mūsų jaunuoliai, o čionai, mūsų krašte, tylima. Pirmoji ateivių karta verta mūsų dėkingos pagarbos — ne vien paprasti angliakasiai, siuvelėjai, fabriko darbininkai, bet taipgi Amerikos piliečiai, pažįstantys savo gyvenamą kraštą, mokantys paveikti viešąją nuo-

Prigimtimi ir kūryba — „nenuorama, klajoklė“ lietuvi

Pokalbis su Edita Nazaraite

Šiandien, lapkričio 17 dieną, New York'e, Kultūros židinyje, įvyks Lietuvių rašytojų draugijos valdybos suruošta literatūros šventė. Poetei **Editai Nazaraitei** už jos eilėraščių rinkinį *Mechaninė mūza* (Chicago: Ateities literatūros fondas, 1989) bus įteikta 1989 metų Lietuvių rašytojų draugijos premija, simbolizuojanti buvusią Nepriklausomos Lietuvos valstybinę grožinės literatūros premiją. Taip pat bus įteikta Aloyzo Barono vardo novelės premija sieminiui konkurso laimėtojai — **Antarui V. Dundzilai**.

Literatūros vakare savo kūrybą skaitys Edita Nazaraite. Šventės programoje dalyvaus ypatingas svečias — poetas **Kazys Bradūnas**, daugelio eilėraščių rinkinių autorius, įvairių premijų laureatas. Muzikinėje šventės programoje dainuos solistė **Gina Čapkauskienė**, kuriai akompanuos pianistas William Smiddy.

Lietuvių rašytojų draugijos 1989 metų grožinės literatūros premijos įteikimo proga kalbamės su jos laimėtoja poete ir dailininke **Edita Nazaraite**.

— *Su kokiom nuotainom sutikote žinią, kad 1989 metų Lietuvių rašytojų draugijos premija paskirta Jums už antrąjį*

monę. Mūsų visuomenėje netrūksta jausmų atgimstančiai tėvynei, kaip teigiama Alfred Erich Senn naujausios knygoje *Lithuania Awakening*, bet galbūt galėtų būti daugiau ryžto prasmingam efektyviam darbui. Verta pasimokyti iš pirmosios lietuvių ateivių kartos. Praeitį — pasimokymui. Kražiai turi degti mūsų širdyse, neužmiršti — įpras-

Jūsų poezijos rinkinį „Mechaninė mūza“?

— Buvau netikėtai nustebinta. Krausčiau tuo metu iš Edmontono'o į Torontą, turėjau begales rūpesčių, tad netgi užmiršau, kad tuo metu buvo svarstomos 1989 metų knygos premijai.

— *Mūsų poezijos mėgėjams tikrai būtų įdomu sužinoti daugiau apie Jūsų praeitį ir kelią į poetinę kūrybą. Gal sutiktumėte papasakoti apie Jūsų vaikystę? Iš kur Lietuvoje esate kilusi? Kokie buvo aplinkos pirmieji poveikiai gyvenimui ir tuo pačiu kūrybai? Kada pirmąkart pajutote poreikį rašyti eilėraščius?*

— Gimiau ir užaugau Vilniuje, ten baigiau mokslo, dirbau, kūriau. Vaikystėje nemažai laiko praleisdavau keliaudama, gal iš čia kilo tas nenumaldomas troškimas vis kažkur važiuoti. Net ir užsienyje gyvendama, vienoj vietoj ramiai nenusėdžiu. Tiek savo prigimtimi, tiek kūryba esu visiškai priešinga „sėslaus lietuvi“ tipui. Esu „nenuorama, klajoklė“ lietuvių tipas. Pirmuosius eilėraščius sukūriau vaikystėje, o rimtai ėmiau rašyti, būdama septyniolikos.

— *Ar buvo iš lietuvių poetų tarp tokių, kuriuos ypač gerbėte ir kurie Jūsų pačios vaizduotės padėjo užsidegti? O kokie iš kitom kalbom rašančių poetų ir prozininkų yra Jūsų mėgiami?*

— Baigiau vidurinę mokyklą, kurioje nuo pat pirmos klasės mokė susipratus angli kalbą, tad palyginti labai anksti išsamiu susipažinau su angli bei amerikiečių literatūra. Susipažinusi su Walt Whitman, Robert Frost, J.D. Salinger, Jack Kerouac, Ernest Hemingway, William Faulkner kūryba, jau nebepajėgiau žavėtis socializmo gniaužuose dūsinama lietuvių literatūra. Tai buvo negailestinga konkurencija, ir mano negailestinga širdis linko prie didžiojo meno, o ne prie patriotizmo. Vienintelis lietuvis, rašęs prancūziškai, buvo mane savo kūrinių užbūręs: Oskaras V. Milašius. Anksčiau žavėjo Gabrielis Garcia Marquez, Rabindranath Tagore kūryba. Šiuo metu domiuosi moterų poezija.

— *Kokios aplinkybės Jus paskatino palikti Lietuvą ir tapti viena iš mūsų, išeivės Šiaurės Amerikoje?*

— Apie aplinkybes, paskatinusias mane palikti Lietuvą, esu parašiusi gana išsamų autobiografinį esė, kuri prieš trejus metus spausdino *Tėviškės žiburiai*, tad nenorėčiau kartotis. Galia tik pridurti, kad niekada nesigailėjau išvykusi, nesigailiu ir šiandien.

— *Kaip palygintumėte sąlygas kūrybai, Jums gyvenant Lietuvoje, su dabartinėmis Vakaruose?*

— Gerų sąlygų kūrybai neturėjau nei Lietuvoje, nei čia. Dailininkams reikia daug daiktų: drobių, popieriaus, dažų, molbertų ir panašiai. Reikia dirbtuvių. Jų neturėjau Lietuvoje, neturiu čia. Bet, jeigu tik norisi, šedevrus galima piešti ir ant virtuvinio stalo. Kaip rašytoja, Vakaruose turiu kur kas geresnes sąlygas: daug įspūdžių, neribotas priėjimas prie įvairiausių informacijos, be to, čia jau išėjo

Edita Nazaraite

Jono Kuprio nuotrauka

dvi mano poezijos knygos.

— *Kaip sekėsi kurtis Kanadoje — iš pradžių Toronte, o vėliau Kanados vakaruose — Albertoje? Kokie kanadiško gyvenimo aspektai — gamtos, miesto, visuomenės sąrangos ir papročiai — susiję su Jūsų kūryba — tiek dailę, tiek poeziją?*

— Kanadoje kurtis nebuvo lengva, gal kiek atsikvepiu, persikėlus į Albertą. Gyvenau labai uždara gyvenimą, ten parašiau savo *Mechaninę mūzą* ir trečiąją knygą. Nupiešiau didžiulį savo kanadietiško periodo paveikslą. Naujojo žemyno aplinka mane labai pakeitė, taip pat ir mano kūrybą. Lietuvoje aš būčiau buvusi neap pažįstamai kitokia. Skirtingai nuo Europos, Kanadoje niekada nesijautiau svetima, reisykiais man dingdavosi, kad ir gimiau čia. Žavi moderniški ir jūdriūs Kanados miestai, žavi rūsti ir beveik laukinė gamta, voverės didmiesčių gatvėse. Mano tapybos kūrinių paletė labai praskaidrėjo, grįžau prie ryškių spalvų, kurias mėgau nuo vaikystės, bet studijos Dailės akademijoje mane buvo labai apgadinę, išmušę pasitikėjimą savimi. Pasikeitė ir poezija, joje atsispindi nauja aplinka.

— *Kaip išeivijos patirtis gali tapti integruota į visuotinę lietuvių literatūrą?*

— Man regis, kad išeivijos kūrybos integravimas į visuotinę lietuvių literatūrą yra tik

techniškas dalykas. Savo dvasia išeivių kuriama kultūra yra pati savaime lietuviškos kultūros dalis, be niekieno palaiminimo ar leidimo.

— *Kaip žvelgiate į dabartinę Lietuvos literatūros padėtį jau Atgimimo paraštėje? Kokios rašytojams prokuratės? Kokios tolimesnės ar naujos klaidos ir sunkumai? Ka vertinate labiausiai iš prakalbėjusių poetinių ir prozinų balsų nuo 1988 metų pavasario?*

— Jau šiuo metu, sprendžiant iš periodikos ir naujų leidinių, galima pasidžiaugti žodžio išsilaivimu. Yra vilties, kad kūrėjai gales normaliai kurti, turės daugiau laisvų. Naujas klūtis ar sunkumus numatyti nelengva, gali atsirasti materialinių sunkumų, kurie apskunkina kūrybos publikavimą ir panašiai, nes ekonomiškai kraštas yra nusmukdytas, gali trūkti pinigų kultūrai remti.

— *Ko linkėtumėte dabartiniam Lietuvos rašytojams? Dabartiniam Lietuvos rašytojams linkėčiau niekada nebijoti būti savimi.*

— *Kaip Jums atrodo išeivijos literatūros kūrybos perspektyvos? Ar jos baigia nykti? Ar dar turi teisę laukti išeivijos literatūros tradicijos pratęsimo ateityje?*

— Išeivijos literatūrinėje pavidangėje naujų balsų mažai. Neapsiimu nuspeti, kokia bus ateitis. Nemanau, kad lietuviškos kultūros kūrimas už „fiziškų“

Lietuvos ribų būtų smerktinas ar peiktinas. Meilė žmogui, žemei ar dar kam yra toks keistas dalykas — ją visada nešiojiesi su savimi savo širdyje.

— *Ko tad linkėtumėte išeivijos rašytojams?*

— Išeivijos rašytojams linkėčiau niekada nedvejoti savo pasirinkto kelio prasmingumu.

— *Kur savo kūrybą idetumėte visos lietuviškosios poezijos raidos remuose? Ezopinės kalbos, avangardo, tam tikrų tradicijų tęsimas — ar greičiau laikytumėte savo poeziją visiškai individualia Jūsų pačios talento išraiška?*

— Neįžiūriu savo poeziję nei avangardo, nei ezopinės kalbos, juo labiau tradicijų tęsimas. Savo dailę ir poetinę kūrybą man visada buvo mielas Lietuvoje gyvenantis ir kuriantis gabus dailininkas ir poetas Leonardas Gutas. Kaip kūrėjai, gal tik tūmė į šokią tokią porą.

— *Kaip Jūs nusakytumėte savo pačios pažintį ir poeziją? Kodel ji reikalinga žmogui visais laikais? Kodel ji yra reikalinga pačiam poezijos kūrėjui? Kaip poezija kuriantis asmuo supranta savo įnašą bendruomenės gyvenimui?*

— Labai sunkus klausimas. Mat niekada apie tai nesu galvojęs. Kai daug kuri, kažkaip niekad savęs nebeturi laiko paklausti, kodėl tai darai. Aš itariu, kad poetai nelabai galvoja apie savo poezijos įnašą bendruomenės gyvenimui, kaip kad tas čiulbantis paukštis negalvoja tuos, kurie jo klausia. Kūrybinis procesas yra visiškai nepavaldus jokiems moraliniams išpareigojimams. Kūryba stimuliuoja ne visuomenines pareigas, bet ta paslaptinga versmė, kurios mįslės dar niekas neįspėjo. Pasakyčiau kitaip: smagu, kad poezijos nekuriantieji myli poeziją, gerbia jos kūrėjus.

— *Iki šiol lietuvi tik poezija. Bet norėtumėte iš Jūsų šiek tiek išgirsti ir apie Jūsų kūrybą dailės srityje. Vėl — kada pajutote potraukį piešti ar tapyti? Kaip vystėsi Jūsų darbas šioje meninėje srityje? Ypač Lietuvoje, kol persikėlėte į Vakarų?*

— Pradėjau piešti, kaip ir visi vaikai, skirtingas tas, kad jau nuo penkerių metų ėmiau lankyti profesionalios dailininkės vedamą vaikų piešimo būrelį. Iki studijų labai daug tapiau, bet tėvai nukreipė praktiškesnę linkmę, įstojau į grafikos fakultetą, bet iš tiesų grafikos nemėgau, ypač nuobodžios techninio atlikimo puses. Mieliau iliustravau spalvotas knygeles vaikams, negu kūrėu estampus. Nemažai tapiau, bet Lietuvoje tada buvo tokia idiotiška mada, kad, jeigu jau baigė grafika, tai nesibrauk

(Nukelta į 4 psl.)

Šiame numeryje:

Istorija kartojasi • Pokalbis su LRD premijos laureate Edita Nazaraite • Danieliaus Sadausko ir Algirdo Budrio koncertas Chicago'je • Lietuvių fotografų 19-oji metinė paroda • Apie Lietuvos naftą bei kitus žemės turtus • Leonos Korkutienės eilėraščiai • Liaudies skulptūros kolekcija Lemont'e

Amerikos lietuvių Kražių skerdynių interpretacija kalendoriaus lentelėje. Po paveikslu parašai lietuviškai ir angliškai: „Skerdynė Kražiuose, Lapkričio 22, 1893 M. — Kazokai žudo žmones sulgub. Klingenberg'o įsakymu“. „Massacre of Catholics in the Church at Kražiai. Nov. 22, 1893, by order of the Russian governor Klingenberg“.

(Iš a.a. Broniaus Kvickio archyvo)

Solistai iš Lietuvos — Danielius Sadauskas ir Algirdas Budrys Chicago'je

ROKAS ZUBOVAS

„... O muzika, esu dėkingas Tau, už viską Tau dėkingas esu“
 Franz Schubert, „Muzikai“

Šių metų ruduo Jaunimo centre, Chicago'je, labai gausus įvairiausiais kultūriniais renginiais: parodomis, jubiliejiniais minėjimais, meno kolektyvų ir solistų koncertais. Tačiau sekmdienį, lapkričio 4 dieną, įvykęs muzikų iš Lietuvos klarnetisto profesorius Algirdas Budrys ir Lietuvos Nacionalinės filharmonijos solisto baritonas Danielius Sadauskas, taip pat jiems talkinusi čikagiškio kompozitoriaus muziko Dariaus Lapinsko, beje, kartu ir visų jų gastrolų iniciatoriaus ir organizatoriaus, koncertas turėjo tapti vienu iš ryškiausių ir svarbiausių metų muzikinių įvykių Chicago's lietuvių bendruomenės gyvenime. Rašau tariamą nuosaką, kadangi Vėlinių susikaupti nuotaika ir ypatingai nepalankus oras turbūt sulaukė namuose tą popietę didesnę dalį potencialių koncerto klausytojų. Kai kam gal pritrūko ir išsamesnės informacijos apie Lietuvos muzikos pasaulinių profesinių lygių ir koncerto programą.

Nelabai gausiai tą dieną Jaunimo centro didžiąją salę susirinkę klausytojai nebuvo apvilti, o savo gausiais plojimais ir nuodirdžiu klausimu labai sušildė koncerto atmosferą. Už šį dėmesį atsilgydami, muzikai atskleidė visas geriausias savo savybes, sugebėjo pilnai pavertti klausytojų širdis.

Pirmas įspūdis, ar klausimas, kiles man dar prieš koncertą, buvo: kaip suderinti vieno koncerto programoje dvi tokias ryškias Lietuvos muzikines asmenybes? Po koncerto drąsiai galiu teigti, kad tai solistams puikiai pasisekė. Visą koncertą sujungė į vien-

Fotografinė kompozicija iš plakato Naujosios Operos suroštam koncertui spektakliui „Tautos atgimimas“. Kairėje: klarnetistas Algirdas Budrys, dešinėje, viršuje — solistas Danielius Sadauskas, apačioje — kompozitorius Darius Lapinskas.

tišą visumą gili iš abiejų muzikų sklindanti žmogiška šiluma, suteikusi vakarui tarsi tam tikrą šeimyniškumo atspalvį, ir aukščiausio lygio profesionalumas, kai nėra vaikomasi tuščio virtuozizmo, o siekiama paliesti pačias subtiliausias klausytojų sielos gelmes. Jausdamas abiejų asmenybių mastą ir nuopelnus Lietuvos muzikinei kultūrai, negaliu neparašyti šiek tiek išsamesnio straipsnio apie abu vakaro solistus.

Danielius Sadauskas — žymus Lietuvos baritonas, Valstybinės filharmonijos solistas — nepaprastai daug prisideda, populiarinti tėvynės kultūrą. Turbūt nėra Lietuvoje miestelio, kuriame nebūtų koncertavęs, ne tik savo puikiu balsu, bet ir gyvu,

įtaigiu žodžiu priartindamas paprastus, kasdienių darbų nuvargintus žmones prie didžiojo meno pasaulio. Taip pat didelis solisto nuopelnas, kad jis ryžtasi priimti iš užmaršties lietuvių muzikos klasiko Juozo Naujalio, kitų kompozitorių dainas, anksčiau cenzorių uždraustas, nestatomų (dėl patriotinio siužeto) operų arijas.

Chicago's lietuvių auditorijai Danielius Sadauskas pasiūlė visą pluoštą įvairiausių stilijų ir nuotaikų arijų ir dainų. Puikiai sudėta programa solistas tarsi vedė su savimi klausytojus per visą vokalinės muzikos istoriją.

Pirmosios dalies pradžioje nuskaubė trys barokinės stiliškos kūrinių arijos iš F. Cavalj operos „Jasone“, A. Scarlatti

„Caro e dolce“, F. Durante „Arietta“. Lengvai, tarsi žaisdamas, įveikęs visas ornamentines baroko melodikos imantynes, jau šiuose kūriniuose solistas atsiskleidė kaip gilus menininkas, puikus psichologas, gebantis klausytojams perteikti subtiliausias sielos būsenas atspalvius, tokius „mikroskopinius“ baroko muzikos kūriniuose, reikalaujančius iš atlikėjo puikaus stiliaus išmanymo ir istobulinto skonio.

Greta to dainininkas atliko dvi Franz Schubert dainas: „Muzikai“ ir „Serenada“. Šiuose dviejuose, labai skirtingose nuotaikos, vokiškojo „Lied“ stiliaus romantiškuose pavyzdžiuose scenoje dainavo tarsi visai kitas Danielius Sadauskas — išraiškia meistriska kantilena, jautria kiekvienam mažiausiam nuotikos pokyčiui, kameline, kartu kupina romantiško polėkio, kulminacijose įgaunanti dramatiškos įtampos, jis sugebėjo atskleisti reikšmingą abiejų kūrinių turinį, paverė juos prasmingais, ryškiais pasakojimais.

Taip pat pirmojoje koncerto dalyje solistas padainavo garsiąją Don Juan'o ariją iš to paties pavadinimo W.A. Mozart'o operos, tuo pristatydamas klausytojams vokalinių klasicizmo epochos pavyzdį. Tai vienas iš ypatingai sudėtingų vokalistams kūrinių, reikalaujantis iš atlikėjo gebėjimo derinti labai raiškų greitakalbį su plačiais melodiniais šuoliais, o greitas tempas tuo metu beveik neleidžia atsikvėpti tarp frazių — jos tarsi lavina ritasi į klausytojus. Danielius Sadauskas, įveikęs visus kūrinių sudėtingumus, taip pat parodęs puikų sceninį artistikumą, iššaukė klausytojų ovacijas, dar ilgai neleidusias jam ištisėti po puikios pirmosios dalies.

Antrojoje koncerto dalyje dai-

nininkas pateikė klausytojams lietuvių kompozitorių kūrinius. Čia klausytojai girdėjo ir iš užmaršties prikeltas Juozo Naujalio dainą „Oi neverk, Motušėle“, Vytauto Klovo operos „Du kalavijai“ Vytauto ariją, taip pat lietuvių liaudies dainą „Tykiai, tykiai Nemunėlis teka“, patriotiškas Algio Brazinsko („Sugrįžimas Tėvynėn“) ir Vytauto Palstanavičiaus („Nemunas“) dainas. Solistas vėl stebino klausytojus mokerimu perduoti įvairiausias kūrinių nuotakas, o visa dalis buvo kupina giliai pergyvento skausmo dėl Lietuvos žaidų, jausmingumo, patoso, kartu išlaikant ir taip būdingą solistui intymų paprastumą. Kūriniai nepaliko abejingu nė vieno klausytojo. Danielius Sadauskas vėl susilaukė audringų plojimų ir, publikos prašomas, padainavo dar vieną dainą — taip pat dėl cenzūros koncertuose Lietuvoje neleistą dainuoti — kuriai žodžius parašė tuo metu jauna Lietuvos poetė, dabar gyvenanti JAV Žita Visockienė, o muziką sukūrė nežinomas austrų tautybės kompozitorius — „Mamyte, nupirki man žirgelį“. Šią dainą, labai populiarią Lietuvoje, perduodamą iš lūpų į lūpas, atlikėjas papildė pasakojimu apie savo kelius, ieškant poetės Lietuvoje ir netikėtą jų susitikimą dabar Amerikoje.

Po nedidelės pertraukelės trečioje koncerto dalyje atlikta kompozitoriaus Dariaus Lapinsko kūrinys „Atgimstanti Lietuva“ solistas atliko pagrindinį vaidmenį, žavėdamas klausytojus savo didele scenine išterme.

Rašyti apie klarnetistą profesorį Algį Budrį — problema kiekvienam žurnalistui, kadangi tai beveik neaprepiamų interesų asmenybė. Net sunku suvokti, kaip tepla vienam žmogui vienas žymiausių pasaulio klarnetistų, puikus profesorius, išugdęs praktiškai visus dabarties Lietuvoje besireiškiančius klarnetistus, nuostabus organizatorius, savo skvarbia akimi suspėjantis sekti visų Lietuvos muzikos mokyklų klarneto dėstymo

Ramunė Kmieliauskaitė, dailininkė iš Lietuvos, darbų paroda buvo atidaryta Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, trečiadienį, lapkričio 14 dieną. Paroda Čiurlionio galerijoje vyks VIII Šiaurės Amerikos lietuvių teatro festivalio metu, lapkričio 15-18 d., ir ateinančių savaitę — lapkričio 23-25 d.

metodiką, ilgametis Lietuvos Valstybinės filharmonijos direktorius, be to, dar susijęs dalyvauti Valstybinio Vilniaus kvarteto, trio kartu su smuikininku R. Katiliumi ir pianiste L. Lobkova ruošiamose koncertinėse programose.

Šiuo metu, viešdamas Amerikoje DePaul ir Northwestern universitetų kvietimu, kiekvieną nuo įtemptos koncertinės kelionės likusią minutę praleidžia bibliotekose, kur padedamas žymių Amerikos klarnetistų profesorių H. Wrait ir G. Thauzend, studijuojamas įvairių Amerikos klarneto mokyklų sistemas, metodinę

ir mokomąją medžiagą, siunčia visa tai Lietuvon.

Šiuo atveju negaliu nepaminėti ir profesorius Budrio bendradarbiavimo su vienu didžiausių JAV džiazo muzikantų ruošimo centru — Berklee College of Music. Iš šios mokyklos išaugo profesorius susidomėjimas — jau prieš dvi dešimtis metų maestro Algirdas Budrys įkūrė Lietuvos konservatorijoje džiazo studiją, kuria, jo vadovaujami, baigė tokie žymūs Lietuvos džiazo atlikėjai-saksofonistai, kaip Vyšniauskas, Narušis, Fedotovas.

Minimoje Jaunimo centre įvykusio koncerto pirmojoje dalyje maestro Algirdas Budrys atliko lenkų kompozitoriaus Karlo Kazimierz Kurpinski, kūrėjo 19-ojo šimtmečio pradžioje, koncertą klarnetui. Profesorius pats dalyvauja Karlo Kurpinski'o vardo pasaulinio klarnetistų konkurso jūry komisijos darbe, yra laikomas dideliu šio kūrėjo atlikimo stiliškos ekspertu. Kur bevažiotu — visur prašomas šį koncertą atlikti. Chicago's lietuviškoji auditorija taip pat galėjo įvertinti, kaip subtiliai solistas suderino čia žėrintį virtuozizmą su šviesia, skaidria lyrika, visur išlaikydamas nepaprastai dainingą instrumento skambesį ir neperasdamas romantizmo muzikai būdingo poetiško laisvumo.

Antrojoje dalyje klausytojai galėjo žavėtis nepakartojamomis K.M. Weber „Fantasia“ ir „Rondo“, kurias profesorius pagrojo labai kontrastingai, derindamas svajingą, laisvai plaukiančią fantaziją su veržliu ir džiugu, „briliantiškai“ žėrinčiu „Rondo“ pasauliu. Programos pabaigai skambėjusiame latvių kompozitoriaus J. Medinio „Romanse“ maestro priverė klausytojus, su laikius kvėpavimą, sekti nenu-trūkstama skaidriai lyriškos, intymiai švelnios melodijos tekme, nuspalvindamas ją subtiliausiais tembriniais atspalviais, pasinerdamas kartu su klausytojais į švelniausias ir slapčiausias sielos kerteles. Ilgaus plojimais klausytojai dėkojo profesoriui už jo nuostabią muziką.

Kitą rytą po koncerto Jaunimo centre maestro Algirdas Budrys jau turėjo rečitalį DePaul universiteto studentams, kur atliko „Sportas“.

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvių tautos gyvenimo veidrodys

Devynioliktoji metinė Lietuvių fotografų paroda Chicago'je

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Kiekviena tauta yra sukūrusi ir išlaikiusi tam tikras savybes, kurios ją išskiria iš kitų tautų gyventojų tarpo. Gyvendami aprėžtame etnografiniame plote, bendraudami vieni su kitais, kalbėdami ta pačia kalba ir dalindamiesi kasdienybės rūpesčiais bei džiaugsmais, žmonės įgauna daug bendrų būdo ir elgesio charakteristikų, neprasardami savo individualumo, savo tapatybės. Tautos charakteri galima pažinti iš daugelio dalykų: papročių, tradicijų, liaudies meno ir žodinės liaudies kūrybos; kaip žmonės linksmis, kaip liūdi, kaip elgiasi su kitais žmonėmis.

Daug įtakos krašto gyventojams turi ir gamta, kuri žmogų supa, gaubia nuo lopšio iki karto. Lietuvos laukų platybės, ramus upių tekėjimas, tingus miškų melnyumas ir baltais debeseliais nusagstytas dangaus skliautas idėgę lietuvių sieloms susimastymo, švelnios melancholijos, ištikimybės savo įsitikinimams ir ilgesingų dainų pradus. Ypač ankstesniais laikais, kai pagrindinis žmonių verslas buvo žemdirbystė, gamta su savo paslaptimis ir galiomis įtaigavo daug papročių bei tradicijų, perduodamų iš kartos į kartą iki mūsų laikų.

Nei karo viesulai, nei skaudūs kelių okupacijų dešimtmečiai nepakeitė lietuvių pasaulėžiūros ir pasaulėjautos. Keitėsi kaimo

vaizdas, nemažai gyventojų žemdirbio dalį išmainė į modernų miesto gyvenimą, bet nepasikeitė atkakli lietuvių meilė savo papročiams, kuriuos suformavo šimtmečiai ir tėvynės gamta. Lietuvių tauta liko gyva ir netekusi laisvės. Neišnyko jos istorija, jos praeitis, visa tai, kas buvo pasiekta, sukurta Nepriklausomybės metais. Neišnyko gausioji, turtingoji tautosaka, senieji papročiai ir tradicijos, kruopščiai, nepavargstamų kraštotyryniukų sulauštos, surankio-

tos iš tolimiausių, nuošaliausių krašto užkampių, iš virpančių tėvukų lūpų, iš žilagalvių močiutėlių atminties... Kai gyvenimo tikrovė pasidarė nepakeliamai sunki, tauta grįžo į gilia praeitį ir, suradusi senasias vertybes — tikruosius tautos lobius — su meile nupūtė laiko dulkes, vėl susigražindama į savo kasdienybę.

Lietuviškosios šventės yra daugiariopės. Vienos švenčiamos ugdaruose šeimos rateliuose (vardinės, gimtadieniai...), kitas

įjungia didesnė bendruomenės dalis (vestuvės, krikštynos, laidotuvės...), o dar kitos išsileija lyg galingas potvynis ir apgaubia ne vieną kaimą, ne vieną apylinkę, o tūkstančius žmonių. Tai didingos folkloro (dainų, tautinių šokių) šventės, švenčiamos didžiuliuose miestuose: Vilniuje, Kaune ir kitur. Šios šventės nejučiomis tampa tikru savo šalies meilės pasireiškimu, palikdamas gražiausius prisiminimus tiek žiūrovams, tiek programos atlikėjams, suvažiavusiems iš

įvairių Lietuvos vietų.

Šioje parodoje sukauptos nuotraukos yra tarytum lietuvių tautos gyvenimo veidrodys, kuriame akivaizdžiai atsispindi gyventojų kasdienybė ir šventiška nuotaika. Šalia didingų, gerai organizuotų folkloro festivalių, šleisią kuklios gegužinės ar vakaruškos, kuriose kaimo muzikantai mėgėjiskai tampo armoniką, besilinksminant jauniems ir seniams. Šalia senųjų pensininkų trypiamos puikutes rikiuojasi modernūs roko festivaliai, kur programos atlikėjai (ir žiūrovai) atrodo tarytum atklydę iš kito pasaulio.

Nuotraukos lyg magiška „laiko mašina“ nukelia į senoviską turkų, kur pardavinėjami rieštiniai ir karklinės pintinės, baubia galvijai, kudakuoja vištos, o moterys siūlo namie gamintus produktus; svarbius sutartys tarp pirkėjo ir pardavėjo užbaigiamos „rankų sumušimu“, ir visi važiuoja namo, gerai pasišmonėję. Užgavėnių kaukininkai, Velykų ryto procesijos, vestuvių džiaugsmas ir auksinė vedybų sukaktį švenčiančių senelių liūdną šypseną; kūdikio krikštavimas lovelėje ir močiutės ašaros prie artimųjų kapo — kas ir beškaituotų, besuminėtų visas šventes, visus įvykius, viešus ir uždarus, kurie margavo Čiurlionio galerijoje lyg nuostabus audinys, jungiantis visą žmogaus gyvenimą po vienu „Lietuvių švenčių“ pavadinimu. Galbūt įdomiausia tai, kad nuotraukose atsispindi tikras žmonių gyvenimas: čia ne pasamdyti aktorai šypsosi fotoaparatai, o kasdieniški žmonės, lietuviai, kaip jūs, kaip aš, kurių viena gyvenimo akimirka „pagavo“ fotografas ir įamžino visiems laikams.

Ši — jau devynioliktoji — lietuvių fotografijos paroda nuo

ankstesniųjų skyrėsi tuo, kad joje dalyvavo apie 90% fotografų iš Lietuvos. Iš viso parodoje dalyvavo 97 fotografai. Šalia parinktosios šiemetinės „Lietuvių švenčių“ temos parodoje buvo ir kitomis temomis nuotraukų, tačiau premijuojamos tik pagrindinės temos fotografijos. Tačiau šioje parodoje buvo reprezentuojama dar viena didinga šventė, apie kurią prieš trejus metus mažai kas ir sapnuoti būtų drįsęs. Joje mirgė mirga trišpalvės, religinės procesijos, gelės, minios ir džiaugsmas. Joje vėl iš griuvėsių kyla senieji, garbingieji tautos didvyrių paminklai, stiebiasi į tėvynės dangų kryžiai ir šypsosi naujųjų Lietuvos didvyrių veidai, kurių jau niekas iš mūsų istorijos nepajėgs ištrinti. Ta nuostabi lietuvių šventė pavadinta Atgimimu.

• Devynioliktosios Lietuvių fotografų parodos, vykusios nuo šių metų spalio 19 iki spalio 29 dienos Čiurlionio galerijoje, Chicago'je, konkurse, kurio tema buvo „Šventės“, pirmąją vietą (150 dolerių) laimėjo Romualdas Požerskis (gyvenantis Kaune), antrąją vietą (100 dolerių) — Vytautas Ylevičius (gyvenantis Vilniuje) ir trečiąją (50 dolerių) — Aleksandras Macijauskas (gyvenantis Kaune). Parodą surengė Budrio vardo lietuvių fotoarchyvas.

Šios parodos darbų leidinys *Lithuanian Celebrations/ Lietuvių šventės* (Chicago: „Galerija“, 1990) jau išspausdintas — jo suktuvės buvo lapkričio 9 dieną per šiemetines Lietuvių fotografų parodos užbaigtuves Jaunimo centro kavinėje. Per šias užbaigtuves buvo paskelbta ir ateinančių metų Lietuvių fotografų parodos ir konkurso tema — „Sportas“.

„Šventinė nuotaika“, Rumsiškes, 1984.
 Iš Lietuvių fotografų devynioliktosios metinės parodos, vykusios Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, nuo šių metų spalio 19 iki spalio 29 dienos.

Apie Lietuvos žemės turtus, naftą ir fotografiją

Chicagoje šį rudenį vieši Lietuvos geologijos instituto vyresnysis mokslinis bendradarbis **Vincas Korkutis**, kuris dalyvavo Houston, Texas, vykusiame Tarpautinėje naftos paieškininkų konferencijoje. Jis yra tas žmogus, kuris daugelį metų Lietuvoje ir Karaliaučiaus srityje dirbo vyriausio geologo pareigose, ieškodamas naftos. Ta proga kreipėmės į jį su keliais klausimais:

— *Kas Jus paskatino pasirinkti geologo profesiją?*

— Dar Vilniaus Vytauto Didžiojo berniukų gimnazijos pirmuosius skyrius lankydamas, mėgau skaityti geografinių kelionių aprašymus bei istorinės tematikos knygas. Be to, geografijos mokytojas dažnai pėstute su mumis vaikštinėjo po Vilniaus apylinkes, daug pasakodamas įvairių istorijų. Iš jo sužinojome, kad upių pakrantėse aukšti smėlio ar molio krantai vadinami atodangomis, ir pagal jas mokslininkai sugeba atrasti žemės praeties istoriją, nustato, kokie žemės turtai galėjo susidaryti.

Todėl, užbaigę gimnaziją, nedvejodami nuėjome į Vilniaus senąją universitetą, Gamtos mokslų fakulteto Geologijos skyrių. Ten studijavome pas žinomus jau Nepriklausomoje Lietuvoje geologijos profesorius Juozą Dalinkevičių ir Mykolą Kaveckį. Jie buvo aplankę daugelį Europos kraštų ir mums dažnai pasakojo apie savo ekspedicijas bei keliones. Iš jų sužinojome, kad Lietuva nėra neturinti, kad pas mus daug geros kokybės statybinių medžiagų, gėlo ir mineralinio vandens, o gal bus surasta giliau ir kitokių turtų. Tam mes ir mokomės, kad galėtumėm padaryti Lietuvos žmones turtingesnius... Romantika ir kelionių troškimas mums nebėso.

Tačiau, užbaigus studijas, mums darbo Lietuvoje neatsirado, ir buvome nusiųsti į Vakarų Sibiro sritis. Todėl ne vienerius metus teko su kuprine ant pečių vaikščioti po nesibaigiančios taisyklės plotus, laipioti po Kalnų Altaus aukštikalnes, ieškant žemės turtų. Ir tuomet pasirodė, jog tos romantikos, apie kurią svajojome būdami studentai, neliko nė truputėlio. O kai nepilnus metus atidurbė Jonas Misiūnas kovo mėnesio pabaigoje, siūčiant pigiai, pasiklydęs mirtinai sušalo, mums, lietuviams, pasidarė neįtikėtina. Tai įvyko 1957 metais.

Kasmet apie dvidešimt jaunuolių baigė universitetą ir turėdavo išvykti dirbti į šiaurės ar vidurinės Azijos sritis. Lietuvoje iki 1959 metų geologiniams darbams vadovavo „vyresniojo brolio“ g. inžinieriai. Paminėtis metais susikūrė Lietuvos geologinė valdyba, kuri pradėjo kviesti universitetų auklėtinius, dirbančius kituose rajonuose. Taip susidarė palankios sąlygos daugumai patenkti į namus.

— *Gal papasakotumėte apie savo, kaip geologo ir mokslininko, nueitą kelią?*

— Parvykęs į Lietuvą iš Vakarų Sibiro, kur išdirbau daugiau kaip penkerius metus, buvau nukreiptas vyresniojo geologo pareigoms vykdyti struktūrinių grežinių gręžimą Suvalkijoje, siekiant surasti naftą. Kai kurie valdžios vyrai tiesiog juokėsi iš mūsų, sakydami, jog vokiečiai, išbėgdami iš Lietuvos, užkasė keletą naftos statinių, o dabar štai atsirado keistulių, kurie jų ieško... Tikrai nelengva buvo dirbti, nes jautėmės esą dirbame bergždžią darbą. Tačiau jau 1962 metais Kybartų gręžinyje surasta skysta nafta, ir tuomet atsirado šios tokios viltys, kad mūsų darbas nėra beprasmiškas. 1963 metais Gumbinėje, o 1964 metais netoli Gargždų ties Minija buvo surasti perspektyvūs plotai tolimiesiems gręžimo darbams. Ejo dienos sunkaus kasdieninio

Leonas ir Vincas Korkutis prie šios plakato, skelbiančio jų fotografijos darbų parodą „Bernardo Brazdžionio sugrįžimas“ šiu metų pavasarį Vilniuje.

gręžimo darbų, bėgo metai, o pramoninės naftos telkinių vis dar neturėjome.

Ir štai pagaliau 1967 metais Gargždų lokalinėje struktūroje iš kambrinio smiltainio, slūgsančių dviejų kilometrų gylėje, buvo gautas naftos fontanas. Tai tapo didele švente ne tik mums, bet ir mus rėmusiems. O kadangi Lietuvos gelmių sąranga sukomplikauta tektoninių lūžių, todėl nebuvo taip lengva ir toliau vykdyti paieškų darbus.

Suradus pramoninę naftą, reikėjo sukaupti geologo-praktiko patirtį apibendrinti, ir todėl emiausi rašyti disertaciją, skelbiant mokslinius straipsnius, dalyvaudavau įvairiose pasitarimuose bei konferencijose. Po to, parašiau monografiją *Pietinio Pabaltijo kambrinio smiltainio, slūgsančių dviejų kilometrų gylėje, buvo gautas naftos fontanas*. Šiuo metu, kiek teko girdėti, ten tiesiamas naftotekis į naftos perdirbimo gamyklą, įrengtą Adene.

— *Gal galite ką nors pasakyti dėl Lietuvos naftos?*

— Kadangi Lietuvoje surasta nafta yra nepaprastai geros kokybės, tai nekyla abejonių, jog ji artimiausiu metu bus panaudota, tačiau negalima skubėti su eksploataciniais darbais. Reikia atlikti tikslius paskaičiavimus kiekviename telkinyje, kad išgaunamos naftos atsargos būtų maksimaliausios. Išvalgytų naftos telkinių kiekis siekia jau pirmą dešimtį.

Tačiau ir per pastarąjį dešimtmetį pramoninės naftos kiekiai, surasti vakaru Lietuvoje, yra mums nepaprastai svarbūs — Šiurpauose, Pietų Šiurpauose, Vilkyčiuose, Degliuose, Pociuose, Vėžaičiuose, Kretingoje, Abingioje, Genčiuose, Nausodyje ir kitur. Naftos paieškų darbai vakaru Lietuvoje dar tęsiasi. Tačiau jau dabar artimiausiu metu bus galima gauti labai geros kokybės naftos, kuri surandama kambriniuose smiltainiuose, slūgsančiuose beveik dviejų kilometrų gylėje. Kiekvienas gilus gręžinys gali duoti nuo 11 iki 178 tonų naftos per parą, o Genčių telkinyje atskiri gręžinių debitai siektų 394 tonas per parą. Lietuvos geologai mano, kad naftos yra galimi susikaupimai ir kambrinio slūgsančiuose, slūgsančiuose po Baltijos jūrą. Taigi pagaliau ir Lietuvoje yra surastas juodasis auksas.

— *Šalia naftos, kokie kiti Lietuvos žemės turtai domina geologus ir galėtų kelti mūsų šalies ekonomiją?*

— Turint omenyje, jog Lietuva gamina labai aukštos kokybės cementą, geros kokybės plytas ir

duo turi gyvybiškai svarbią reikšmę ir vos ne aukso vertę.

— *Teko sužinoti, jog dvejus metus dirbote Pietiniame Jemene. Gal galite nors trumpai apie tai papasakoti?*

— Kaip specialistas, praėjau konkursą ir buvau nusiųstas darbu į Jemeną. Europiečiui neįprastai sunkiomis dykuminėmis sąlygomis, teko dirbti geologu, ieškant naftos, nors iki mūsų nelabai sėkmingai darbavosi anglai, kinai ir brazilai. Mums turbūt tiesiog pasisekė, nes jau antras išgręžtas gilus gręžinys davė pramoninės naftos fontaną. Šiuo metu, kiek teko girdėti, ten tiesiamas naftotekis į naftos perdirbimo gamyklą, įrengtą Adene.

— *Gal galite ką nors pasakyti dėl Lietuvos naftos?*

— Kadangi Lietuvoje surasta nafta yra nepaprastai geros kokybės, tai nekyla abejonių, jog ji artimiausiu metu bus panaudota, tačiau negalima skubėti su eksploataciniais darbais. Reikia atlikti tikslius paskaičiavimus kiekviename telkinyje, kad išgaunamos naftos atsargos būtų maksimaliausios. Išvalgytų naftos telkinių kiekis siekia jau pirmą dešimtį.

Tačiau ir per pastarąjį dešimtmetį pramoninės naftos kiekiai, surasti vakaru Lietuvoje, yra mums nepaprastai svarbūs — Šiurpauose, Pietų Šiurpauose, Vilkyčiuose, Degliuose, Pociuose, Vėžaičiuose, Kretingoje, Abingioje, Genčiuose, Nausodyje ir kitur. Naftos paieškų darbai vakaru Lietuvoje dar tęsiasi. Tačiau jau dabar artimiausiu metu bus galima gauti labai geros kokybės naftos, kuri surandama kambriniuose smiltainiuose, slūgsančiuose beveik dviejų kilometrų gylėje. Kiekvienas gilus gręžinys gali duoti nuo 11 iki 178 tonų naftos per parą, o Genčių telkinyje atskiri gręžinių debitai siektų 394 tonas per parą. Lietuvos geologai mano, kad naftos yra galimi susikaupimai ir kambrinio slūgsančiuose, slūgsančiuose po Baltijos jūrą. Taigi pagaliau ir Lietuvoje yra surastas juodasis auksas.

— *Šalia naftos, kokie kiti Lietuvos žemės turtai domina geologus ir galėtų kelti mūsų šalies ekonomiją?*

— Turint omenyje, jog Lietuva gamina labai aukštos kokybės cementą, geros kokybės plytas ir

duo turi gyvybiškai svarbią reikšmę ir vos ne aukso vertę.

čerpės, apdailos plyteles, šiferį, turi apdailos plytas iš dolomito, o iš Anykščių kvarcinio smėlio gamina televizoriams kineskopus bei kristalines vazes, tai ir bus geologų svarbus įnašas nepriklausomai Lietuvos ekonomijai. Mes turime puikų mineralinio vandens, kuris turtingas bromo, boro ir jodo druskomis. Mūsų Respublikos kurortai yra tikrai europinio lygio, ne tik savo puikiu mineraliniu vandeniu, bet ir gamtinėmis sąlygomis.

Negalima nepaminti profesorius Prano Jodelės ir Adolfo Damušio atliktų tyrinėjimų: Menčių, Karpėnų ir Vėgerių apylinkėse sutinkamu cehšteino kalkinio akmens, Biržų-Pasvalio gipso, Merkio slėnio kreidos klotų ir Šventosios upės slėnio kvarcinio smėlio, aprašytų moksliniuose darbuose dar 1940 metais.

Lietuvoje nuo seno randamos daugelyje vietų durpės. Eksploatuojamų durpynų turime daugiau negu 60, kurių plotis sudaro mažiau 1000 ha. Vienas iš pirmųjų, aprašęs durpynus, tyrinėjęs ties Vilniumi, Kaunu, Gardinu ir Druskininkais, buvo Stanislovas Jundzilas (1761–1847).

Mūsų krašte apie anhidritus pradėta kalbėti dar 1927 metais. Tuomet Kaune „Ragučio“ alaus darykloje buvo išgręžtas 251 m gylis vandens gręžinys, kuriame 226 m rastos anhidrito sluoksnis. Šios sulfatinės nuosėdos susidarė pirmo jūros baseine maždaug prieš 230 milijonų metų. Po 1960 metų, kai anhidrito 60 metrų storio sluoksnis buvo pragręžtas ties Garliava ir tik 230 m gylėje, geologai pradėjo galvoti, ar neverta šachtiniu būdu eksploatuoti šią naudingą statybinių žaliavą, nes paskaičiavus paskaičiavo, jog anhidrito klotai viršija 1,000 milijardų tonų. Iš jo galima būtų gaminti portlandcementą, statybinių gipsą, sieros rūgštį, amonio sulfatą, grynulę sierą ir panaudoti beveik dvidešimt atspalvių turinčią žaliavą, kaip apdailos akmenį. Virš anhidritų aptiktas nemažas valgomos druskos sluoksnis, kurį būtų galima taip pat paimti.

Geros kokybės dolomito yra surasti 8 telkiniai, kurių geologinė atsargos sudaro daugiau negu 52 mln. m³ žaliavos. Tačiau šiuo metu eksploatuojami tik Petrašiūnų ir Klovaninių telkiniai. Dolomitas vartojamas ne tik kaip apdailos akmuo, bet yra ruošiamas skaldai, reikalinga kelių tiesimui, ir skalda užpilimui gelžbetoninių blokų gamyboje. Tai devoninio amžiaus nuosėdos, susidariusios jūroje, buvusioje prieš 350 milijonų metų. Per pastaruosius porą dešimtmečių Lietuvoje taipgi sparčiai eksploatuojamos klintys.

— *Jūs ir Jūsų žmona Leona reikiatės kaip fotomenininkai. Kokio žanro fotografijas mėgstate daryti ir kokias parodas esate suruošę?*

— Žmona yra gydytoja, todėl jos fotografijoje vyrauja žmogus — gydytojas, ligonis, užgimstantis vaikas ir t.t. Ji jau paruošė dešimt meninės fotografijos parodų, dalyvavo daugelyje respublikinių ir europinių parodų, yra pažymėta diplomais. Tačiau, jeigu pasakyti tiesą, man teko būti jos pirmuoju mokytoju, pagalbininku ir kritiku.

Ir štai kodėl. Aš fotografuoti pradėjau pirmaisiais pokario metais, dar būdamas gimnazistu. Iš pradžių paveikslavau sportines akimiras, turistinius žygius, gamtos vaizdus. Išspausdintos fotoaparatus laikraštyje, dar esant moksleiviui, skatino ir toliau fotografuoti. Tapęs studentu-gamtininku su fotoaparatu jau nesiskyriau visą tolimą gyvenimą. Taigi turiu sukaupęs labai didelį archyvą. Beveik iš kiekvienos kelionės parvykęs, suruošiu fotoaparodą, (Nukelta į 4 psl.)

Leona Korkutienė

KLAUSIMAI

Tarp juodo ir balto kontrastų, gal vandenynai praskaidrins akis: Žuvis — balionas turi veidą, apakinti krabai pusiausvyrai palaikyti, i dugną panašus dugno ryklis... Gėda, kai pilkuosius vingius nesutarimų rūdys ēda, O ant prasmės viršelio bevardė spalvinga žuvis. Kas tai — apsirinkimas ar lemtis, jei žaibiškai nuskurdino Tėvyne, susukę į karišką milinę?

Tarp juodo ir balto kontrastų gal kalnai praskaidrins mintis: edelveisas vėjo himnų gieda, virš bedugnės kybo laimės aitvarai, prie paukščio lizdo gyvatė budi... O Lietuvoje berželis liūdi, liūdi... Gieda, kai pilkuosius vingius nesutarimų rūdys ēda, O ant prasmės viršelio bevardė spalvinga šalis. Kas tai — apsirinkimas ar lemtis, jei žaibiškai nuskurdino Tėvyne, susukę į karišką milinę.

Houston, 1990 spalįs

MARIJOS ŽEMĖ IR ŠAUKŠTAS

Vardan suklustotos ateities bandė ištrinti rytmetį ir praėjusią dieną, kad, nepalikant atminimo bokštų, iš sielvarto siela užtrokštų, o prievartos lyderiai iš aukšto reikalavo: šaukšto, šaukšto...!

Dinozauras kaulais smėli apkabinęs milijonus metų glaudžias žemei prie krutinės, Lietuva, ilgai svetimiems buvęs lupus, maldauja laisvės prie pasaulio altorių, o prievartos lyderiai iš aukšto klausinėja vienas kito: ko — lietuviai geidžia, ir šaukšto iš rankų nepaleidžia...

Ilgai žiūrėjau Indijos tigrui į akis, susilyginti su žvėrimis...

Ką darau, Dieve, aš gi moteris: Žmonijos skals, viltis... Nubraukęs savo nuosprendį nuo veido, begalę kartų daugeliui atleidi, ar Marijos žemė — Lietuva, amžiams kitus penėti pasmerkta?

Vardan suklustotos ateities bando ištrinti rytmetį ir praėjusią dieną, nepalikus atminimo bokštų, kad iš sielvarto siela užtrokštų, o prievartos lyderiai iš aukšto reikalauja: šaukšto, šaukšto...!

Houston, 1990 spalįs

LAISVĖS KRYŽIUS

Prie stumbrų iškamšos filmuoja atėjūnus,

kūjo ir pjautuvo kalvėse paruošusius tautos atskalūnus. Nuo tikėjimo altorių relikvijas paėmė, Drauge šventas vietas apvėmė. O kas iš siaubo sukliko, smurto mėlynos plastakės veide, ant sielos liko...

Mineraliuose lavos išsiveržimo bangos sustingę, akmenėja ir mūsų pilkieji vingiai, kūjo ir pjautuvo kalvėse kalamais lankais privertę pakartoti nukryžiuojimo agoniją, bet draudė klausyti — kur visatos, žemės ir žmonijos harmonija...

Tylėjo tinginystėje palikti žiemoti grikliai, o nešvarumais pažemintos marių platybės, kvietė ieškoti teisybės... Teisybės! Bet maldos namuose per mišias, sandėlių sargai keiksmus vaikė, o Magdalena Lietuvos nepripažino Aleliuja, nei gėdos, tik metė žodžius iš gimtos kalbos.

Nuo pat pradžių suvokta pražūtis, ilgai su baimė grūmės, kol dar kartą laimėti pasiryžę, prie kūjo ir pjautuvo kalvės iš žvakių uždegė laisvės kryžių...

Houston, 1990 spalįs

AUTOSTRADA

Autostradoje pėstiesiems nėra vietos, nes ratuoti lekia į aistras lyg patrakę, čia nėra vietos net gestančiai žvaigždei nukristi, per vingius skrieja iš atomo išmuštas branduolys, antiprotonai, galbūt geltoni, žali ir raudoni. Trejybės akiavidoje numoja ranka į Sibiro taigoje pusę amžiaus žiemojusią Tautą, Yra artimo meilės auka, tarp atsikalbėjimų, pasižadėjimų nešamų iš buvusių amžių ir būsimus...

Dairaus gyvojo vandens šulinio, kad nesantaikos branduolį atšaldžius lyg protoną, baigtusi Lietuvos tango nuo Maskvos vartų iki Europos lango.

Voldemarai, karališki drugiai čiulpia kartaus medžio sultis, kad neatsidurtų paukščio snape, meilės radinys — prie altorių jaunavedžių bučiny, ipina žmoniją ir garbės vainiką, nors juodos saulės, juodi paukščiai nebeskiria aukščio...

Autostradoje pėstiesiems nėra vietos, nes ratuoti lekia į aistras lyg patrakę, čia nėra vietos net gestančiai žvaigždei nukristi, per vingius skrieja iš atomo išmuštas branduolys, antiprotonai, galbūt geltoni, žali ir raudoni. Voldemarai, ant balto popieriaus lapo nerimas neužmiega, nuo Intos, Igarkos, ir kitų kapų nukusa sniega, nes kiekvienos tautos noras — laisvė, ko gi mums delsti, po sunkenybių naštos brolis — brolio atgailoje ieškos... Ieškos ir tavęs: pas pažadų pinklėse istrigusius, ant sielių plukdomų iš Lietuvos, atgimstančių tautų susisiekimo uoste, pirmoje vaiko ašaroje, kol žemės ašis širdies mazgus suriš...

Chicago, 1990 spalįs

Leona Korkutienė — gydytoja, rašanti poeziją, prozą, daranti menišką fotografijas. Yra išleidusi eileraščių rinkinį *Etudai* (Vilnius: Periodika, 1988). Apie jos poetinę kūrybą recenzentas lituanistas Vitas Arėška yra rašęs: „Leonos Korkutienės poezijos pasaulis nėra sudėtingas: intymų išgyvenimų akimirkos derinamos su humanistinės pareigos ir pilietinės atsakomybės pajauta. Mirties ir gyvenimo, kasdienybės ir svajonių prasmė, gamtos džiaugsmas, vaikystės atsiminimai, moters dalis, pagaliau egzistencinės tiesos ieškojimas sudaro pagrindinį išgyvenimų turinį“.

Leona Korkutienė taip pat yra parašiusi kelionių apybraižų knygą *Sveika, jūra* (Vilnius: „Vyturys“, 1989), kurioje aprašo savo keliones šiaurės jūromis, kada ji dirbo kaip prekybos laivo gydytoja. Šioje knygoje ji pasakoja, aplankiusi Užpoliarės uostus — Igarką, Murmanską, Vakarų Europos centrus — Rotterdamą, Ostendę ir kitus, apie įspūdingesnius susitikimus, laivo kasdienybę, ieškodama žmoguje — jūreivyje — gerųjų pradų ir smerkdama ydas. Pasakojimų rinkinyje yra žinių iš Lietuvos jūreivystės istorijos ir dabarties, žymesnių įvykių iš pasaulio jūreivystės. Knygos intencija yra paskatinti lietuvių jaunuolius rinktis jūreivio profesiją — tokiu būdu kuriant laivyną, reikalingą Nepriklausomai Lietuvai.

Čia spausdinami Leonos Korkutienės eilėraščiai buvo parašyti, jai ir jos vyrai geologai Vincui Korkutui šį rudenį lankantis Amerikoje.

Lietuvių liaudies skulptūros kolekcija Lemont'e

LAIMA KRIVICKIENĖ

Vieną gražią rudens dieną konteineris, pakrautas Lietuvoje, išsiųstas iš Leningrado, atlikęs didelę kelionę, buvo iškrautas Amerikoje ir, praėjus visus muitinės barjerus, atkeliavo į Chicagą, pasiekė Lemont'ą, Lietuvių dailės muziejaus patalpas. Konteineris buvo sutiktas su didžiausiu džiaugsmu ir atidarytas. Jame iš Lietuvos atkeliavo didelė lietuvių liaudies meno — medžio skulptūrų ir drožinių kolekcija. Didelė, graži kolekcija pasiekė savo namus. Čia ji įsikurs visam laikui.

Lemont'e, kaip žinia, dideliuose techninio aukšto plotuose, gabių ir energingai nusiteikusių meno žmonių pastangomis ir dėka įsikūrė Lietuvių dailės muziejus su Tautodailės galerija. Svajonėse entuziastai jau mato muziejaus sienas, papuolusias fotomenininkų darbais, planuoja panaudoti ir kitas, dar neįrengtas patalpas. Bet kur gauti lėšų? Ar atsirastų mecenatas?

Lemont'e sužinojau, kad lietuvių liaudies medžio skulptūrų kolekciją surinko ir iš Lietuvos atvežė Romas Pukštys. Kas skaito *Draugą*, tas kartkartėmis pamato: „Romas Pukštys vėl važiuoja į Lietuvą.“ Kitas, susidomėjęs ieško to pranešimo. Kada važiuos? Firma „Transpak“ jau kelinti metai tarnauja lietuviams, pagelbsti jų reikaluose. Žmonės ir čia, ir ten patenkinti. Girdeju žmones sakant: Romas Pukštys — biznio žmogus.

Buvo įdomu susipažinti su šiuo žmogumi, jį pakalbinti, pasidomėti, kodėl rinko, vežė medžio drožinius į Ameriką. Žinau, kad rinkti liaudies menininkų medžio skulptūras Lietuvoje nėra taip paprasta, sunku jas ir išvežti. Kada buvo pasėtas meno puoselėjimo grūdas? Kaip visada, kalba pasidėdė nuo jaunystės. Romas Pukštys papasakojo:

„Jaunystėje turėjau polinkį menui. Vokiečių okupacijos metais dalyvavau Danutės Nasvytės studijoje, norėjau būti artistu. Dar dabar prisimenu — buvau statistu teatre, „Aidoje“ teko žygiuoti su ietimi po sceną.

Išvažiavus iš Lietuvos, ketverius metus gyvenau Italijoje, studijavau Romos ir Pisos universitetuose ekonomijos ir prekybos mokslus. Gerai išmokau italų kalbą. Atvažiavęs į Ameriką, vėl studijavau. Universitetą baigiau 1953 metais, dvejus metus buvau kariuomenėje. Kadangi studijavau humanitarinius mokslus, pradėjau galvoti apie mokytojo darbą. Darbą greitai gavau, padėjo geras italų kalbos mokėjimas: kaip tik reikėjo italų kalbos mokytojo. Be to, dėčiau anglų kalbos žodyno plectojimą garbės klasėje norintiems stoti į universitetą. Prieš išeinant į pensiją, dėčiau masinių propagandos priemonių naudojimo ir jo poveikio visuomenėje kursą,

J. Ignotas

J. Ignotas

R. Venckus

„Už ką?“

kuri pats ir paruošiau. Taip kad buvau mokytoju daugelį metų. Išėjau į pensiją. Bet visą laiką traukė biznis, rūpėjo prekybiniai ryšiai. Tuo ir užsiimu dabar.

— Tokiu būdu Jūsų studijos Italijoje neuėjo veltui, tapote biznio žmogumi, palaikote ryšius su Lietuva. Kada pirmą kartą nuvykote į Lietuvą?

— Jau 1972 metais pirmą kartą sugrįžau. Ten gyveno mano tėvai, dabar jau amžina atilsį, ten gyvena mano brolis su šeima, ten gyvena jo draugai, kurie dabar yra ir mano draugai. Esu vedęs, su žmona Rasa Jonynaitė užaugino tris sūnus. Ir juos pradėjau vežti į Lietuvą. Vyriausias baigė Lietuvos medicinos mokslus, jauniausias Lietuvoje išmoko mesti ietį, šiuo metu jis yra geriausias ieties metikas Amerikoje, jis studijuoja Floridos universitete. Kai atidareme bendrą firmą su Lietuva, taip ir gyvenu: tai ten, tai čia.

— Jaunystėje traukė menas. O vėliau?

— Lietuvoje pradėjau domėtis menu. Norėjau savo rūšyje turėti nepaprastai gausią paveikslų galeriją. Brolis pradėjo siųsti paveikslus. Tais laikais galima buvo siųsti, tik reikėjo labai gerai supakuoti. Atkeliavau tie paveikslai tokiose gražiose medinėse dėžėse. Sukau galvą, kaip jas panaudoti. Gal padengti mozaika? Pradėjau dirbti su stiklu. Susidomėjau vitražu. Pirmą stiklo mozaiką padariau savarankiškai. Tik vėliau susipažinau su dailininku Adolfu Valeška, kuris parodė, kaip reikia dirbti. Puikūs žmogus. Penkerius metus dirbau vitražus, kai kuriuos sugebėjau parduoti. Matyt, žmonėms patiko. Buvo sunku dirbti, bet nesigailiu, kad dalyvavau tokiam kūrybos procesui.

Maloniai pakviesta autorius, apsilankiau Romo Pukščio namuose. Pamačiau daug gražių

darbų, patekau į nepaprastai įdomų vitražų pasaulį. Lietuva garsėja vitražais, kiekvienas dailininkas dirba pagal savo techniką. Čia vienoje vietoje aš pamačiau įvairią techniką atliktus darbus. Skaidri stiklo mozaika: nuotaikingos burės ežerų vandenys, gėlės, paveikslai. Įdomūs darbai iš storo stiklo luito, įvairiaspalvės kompozicijos, šventiškai nuteikia mazi inkrustuoti stalieliai, šviečiantys lyg saulės spindulėliai. Prie sienos plono skaidraus stiklo pavo motyvais vitražas, lengvas, pasakiškai gražus.

Pats Romas Pukštys aiškina, kaip kūrė savo vitražus, vis pabrėždavo — pats sugalvojo, puišios kompozicijos, gerai suderintos spalvos, atspalvių atspalvėliai, išradimai panaudoti įvairi stiklo faktūra, gabaritai, storis stipresniam efektui sudaryti.

Negalėjau patikėti, kad autorius nėra baigęs jokių mokslų meno srityje. Lietuvoje būtų vadinamas liaudies menininku, nors pats savęs tokiu nelaiko. Žiūrėdama liaudies meno kūrinį, pasijuntu esanti didžiausios žmogaus intuityvios laisvės akivaizdoje, kur kiekvienas kuria, kaip išmanydamas. Jo samonės nekausto jokios taisyklės, o ranka vedžioja tiesioginis jausmas. Matyt, liaudies mene prabyla pati gamta, nepaklūstanti jokiai istorinei jėgai.

Aš pilnai sutinku su menininku, kuris pasakė: „tu neišmesk savo darbų, o kai bus paroda, parodyk“. Bet šeimnininkas, aprodęs savo kūrinius, tvirtai sumontuotus namuose, net nenori girdėti apie jokiais parodas. Gal kada nors. Dabar susižavėjęs medžiu.

— O kaip atsirado medis?

— Iš seniausių laikų medis lietuviui šventas. Mūsų protėviai — pagony. Lietuvis į mišką žiūri.

Miškas, medžiai nuo mūsų, lietuvių, neatskiriama. Domėjauosi medžio skulptūra ir supratau, kad tik lietuvių taip daug dirba su medžiu. Lietuvių medžio skulptūra užima pirmą vietą pasaulyje. Pradėjau rinkti lietuvių medžio drožinius. Apvažiavau visą Lietuvą, susipažinau su menininkais. Aš juos vadinu meni inkais, ne liaudies meistrais. Bendravau su jais. Patys menininkai nenori parduoti savo darbų, nenori su geras darbais skirtis. Bet kai sugalvojau surinkti kolekciją, pasiryžau nugalėti visas kliūti.

Atsirado sportinis azartas. Kolekciją Romas Pukštys rinko dvejus metus. Visą surinkus, teko pėiti Lietuvos Kultūros ministerijos kabinetu, įrodinėti, įkalbinti, kad verta leisti išvežti, kad visi darbai pateks Lietuvių dailės muziejui, garsins jų kūrėjus ir Lietuvą. Visi darbai buvo labai gerai supakuoti į penkis dėžes. Konteineris svėrė daugiau negu 5000 svarų. Amerikoje vėl munitinės bėdos. Bet Romui Pukščiu rūpesčiai nesibaigė. Jis kolekcininkas mecenatas, jis finansuoja liaudies skulptūros muziejus galerijos patalpų įrangą. Daug darbų dar priešakyje.

Liaudies skulptūra, ypačiai su žmogaus „aš“ susijusi sfera, ryškiai atspindi kiekvieno autoriaus veidą. Kai žvelgi į liaudies skulptūrą, pamatai nepaprastai išraiškos formų gausą. Tai begalinė fantazijos jūra, kupina netikėtų paslapčių, ne taip lengvai perprantama. Už kiekvieno kūrinio yra individualus žmogus su savo gyvenimu, jausmu pasauliu. Šioje lietuvių liaudies menininkų skulptūrų galerijoje galėsime susipažinti ir grožėtis vertingais J. Užkurnio drožiniais „Girių karalius“, „Vilnius“, dailininko A. Puskoriaus kaukėmis, idomiais A. Skiesgailos darbais ir skulptūrinėmis miniatiūromis

buteliuose, J. Ignoto, P. Dužinsko, A. Zalkausko, J. Paulausko, A. Gedvilo, A. Vilucko ir kitų kūrinių, sukurtais Lietuvoje. Liaudies menas, tai giliausias tautos kultūros klodų metrašis. Liaudies skulptūra atspindi per daugelį amžių susiklosčiusį grožio supratimą. Būtinai apsilankykime Lietuvių dailės muziejuje, Lemont'e, lapkričio 24 dieną, atidarant kolekcininką, kurį surinko Romas Pukštys Lietuvoje, parodą. Įvertinkime tą didelį atliktą darbą, pasidžiaukime lietuvių liaudies menininkų darbais, kur surasime ir archaiskiusias žmogaus meninės kalbos formas, senąją statiką ir rimtą ar asketišką dvasingumą, naivų realizmą, liaudies išmintį ir jos geranorišką humorą.

Apie Lietuvos žemės turtus...

(Atkelta iš 3 psl.)

dalyvauju respublikinėse ir aukštesnio lygio fotoparodose. Galiu pasakyti, kad labai dažnai spausdinu žurnaluose fotonuotraukas, kaip juodai baltas, taip ir spalvotas. Pirmosios mano spalvotos fotonuotraukos apie Vakarų Sibiro gamtą išspausdintos dar 1957 metais *Jaunimo gretų* žurnale.

Į Ameriką atsivežėme Lietuvoje eksponuotą fotoparodą — „Bernardo Brazdžionio sugrįžimas“, kurią padarėme kartu. Keletą darbų pateikėme Lietuvių fotografų 19-osios metinės parodos atidarymui, įvykusiam Ciurlionio galerijoje, Chicagoje. Pastaraisiais metais Lietuvos fotografams tenka daug įvykių, kurių negalima praleisti, neįamžinus. Šitame darbe aktyviai dalyvaujame ir mes su žmona.

— Kokį išpūdį Jums, kaip specialistui geologui, sudarė apsi-

Pokalbis su Edita Nazaraite

(Atkelta iš 1 psl.)

su savo kūryba į tapytojų parodas. Tarsi tas diplomo popierius amžiams nusprendžia tavo talento ribas. Vakaruose grafikos srityje nedirbu, tik tapau.

— Nuo iškūrimo Kanadoje kokių etapų yra Jūsų dailės kūryba perėjusi? Kokių žanrus mėgstate, kokių esate gerai išbandžiusi? Kokie Jūsų pačios paveikslai Jums arčiausiai širdies? Kokiose parodose esate juos iki šiol parodžiusi? Į kur dailės darbuose norėtumėte ateityje pakrypti, ką toliau bandyti?

— Tik įsikūrus Kanadoje su kurti paveikslai dar turėjo nelabai gerą netikusios mokyklos žymę, bet to greitai pavyko atsikratyti. Skirtingai negu Lietuvoje, visiškai nebekuriu figūrinių kompozicijų, bet tebe mėgstu portreto žanrą. Šiuo metu daugiausia domina spalvų derinimas, atskirų temų vystymas serijomis. Artimiausiu širdžiai paveikslų kaip ir nėra. Kol dirbi, tol smagu, o paskui nupieštą ar nutapytą darbą kažkaip pamiršti, vis apie naujus galvoji. Dalyvauju grupinėse išeivijos lietuvių dailininkų parodose, personalines esu surengusi Albertoje kanda diečių visuomenė.

— Ar, ir jeigu taip, kaip santykiuoja Jūsų vizualinė kūryba su poezija? Ar yra abipusis poveikis vienos srities kitai?

— Manau, kad mano vizualinė ir poetinė kūryba yra labai glaudžiai susijusios. Jokių būdu nepavadinčiau savęs piešančia poete. Esu rašanti dailininkė, nes savo eilėraščius matau: kaip paveikslą, kaip filmą spalvotai.

— Ar po tam tikro laiko, kai jau iš Lietuvos esate pasitraukusi, jaučiate nuo tėvynės atitrūkumą? Kaip aptarnumėte savo pačios, kaip poetės ir dailininkės, ryšį su Lietuva dabartinėmis savo sąlygomis? Kaip šitas klausimas atspindi Jūsų kuriamoje poezijoje?

lankymas Jungtinėse Amerikos Valstybėse?

— Sunku taip greitai viską suvokti, ką teko matyti ir patirti, lankantis daugelyje įvairių įstaigų, laboratorijų bei firmų. Tačiau neabejoju, kad mano apsilankymas Texase o naftos ir dujų telkiniuose, apžiūrėjimas naftos eksploatacijos Meksikos įlankoje ir sausumoje, bendravimas su firmų geologais ir geofizikais, kurie savo kasdieniniame darbe plačiai vartoja pažangią technologiją ir kompiuterius, pravers mano tolimiesiems geologiniams-moksliniams darbams.

Buvo nepaprastai malonu išgirsti lietuvišką šneką Houston'e, kur susipažinau su lietuvių kilmės geologais Kestučiu Barcus ir Kestučiu Gaiždukiu, vadovaujančiu „Portsmouth“ geologinių paieškų firmai. Chicagoje — dalykiškai bendrauti su Valdu Adamkumi ir dr. Vaciu Sauliu, profesorium dr. Arūnu Liulevičium ir dr. Juozu Meškausku, Vilniaus universiteto auklėtiniais — geologais Birute Tūnaityte-Saldūkiene ir Vytautu Skuodžiu, diplomuotais ekonomistais Jonu Saku-Sakevičium, Antanu Kušeliausku ir kitais. Jiems nuosirdžiai padedant, turėjau galimybę artimiausiu susipažinti su University of Chicago, laboratorijomis, vartojama aparatūra ir pasiekimais JAV mokslo bei gamybos srityse, o taip pat susipažinti su Chicago's miestu bei apylinkėmis. Tikiuosi, kad šie nuosirdūs žmonės dar ne kartą prisidės savo visuomenine veikla, pagelbėdami iš Lietuvos atvykstantiems specialistams ir tuo pačiu remia Lietuvos vyriausybę, siekiant pilnutinės nepriklausomybės. Šiltais žodžiais norisi prisiminti ir JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos pirmininką dr. Antaną Razmą ir vicepirmininkę Birutę Jasaitienę, kurie parodė mums daug nuosirdumo bei pagalbos.

— Iš Lietuvos išvykau, o tiksliau — išvykau iš Sovietų Sąjungos — prieš šešerius metus, nes tuomet Lietuva buvo visai ne ta Lietuva, kuri yra šiandien. Atitrūkimas nuo tėvynės, be abejo, jaučiamas. Bet, „išėjusi iš orbitos“ ir savo kūryboje įsileisdama kitų kultūrų atšvaitus, vis dėlto rašau lietuviškai ir nemanau, kad lietuviškai parašyta knyga priklausytų vien tik amerikiečių ar kokiai kitai kultūrai. Šiuolaikinis pasaulis labai smarkiai integruojasi, yra labai susijęs, tad visiškai kultūrinė izoliacija jau nebelaudoja kultūros grynumo. Tai labai sudėtingas klausimas, šį kartą neturime laiko išsplesti.

— Kokie Jūsų išpūdžiai iš Chicago lietuvių gyvenimo — kur pirmą kartą apsilankėte šiuo metu spalio mėnesio pradžioje, dalyvaudama Ateities studijinio savaitgalio programoje?

— Chicagoje buvau labai trumpai, tad išpūdžiai fragmentiški. Krito į akis Amerikos lietuvių energingumas ir optimizmas.

— Ar ruošiate vykti į New York'ą, kur per Lietuvių rašytojų draugijos ruošiamą literatūros šventę, lapkričio 17 dieną, Jums bus teikiama premija?

— Taip, į New York'e rengiamą literatūros šventę ruošiuosi vykti.

— Po „Mechaninės mūzos“ keli labai įdomūs Jūsų eilėraščių ciklai pasirodė mūsų periodinėje spaudoje (pvz., „Draugo“ kultūriniam priede). Ar sulauksime greitai dar vieno Jūsų poezijos rinkinio?

— Trečiosios poezijos knygos rankraštis jau yra paruoštas. Šiuo metu ieškau leidėjo.

— Sveikiname Editą Nazaraite, jai pasirodė Lietuvių rašytojų draugijos 1989 metų premijos proga ir dėkojame už idomų pokalbį.

Paminėtiems ir nepaminėtiems tariau patį nuolankiausia — lietuvišką ačiū.

Tikiu, jog mūsų visų ir visur susiklausymas bei vienybė padės pasiekti išsivąjotą tikslą — turėti nepriklausomą Lietuvą.

Houston, Texas — Chicago, Illinois

Solistai iš Lietuvos Chicagoje

(Atkelta iš 2 psl.)

Juliaus Juzeliūno, Algirdo Brazinskio, J. Medinio, Karl Kurpinski'o kūrinius klarnetui, o taip pat skaitė paskaitą apie Lietuvos muzikinę kultūrą ir amerikietiškos vaikų estetinio auklėjimo ir muzikinio lavinimo programas. Tai bus puikios lauktuvės visiems, ruošiantiems Lietuvos švietimo sistemos reformą — bus su kuo palyginti, gal ką vertingo ir perimti. Taip pat, neslėpdamas būsimų atradimų nuojautos džiaugsmo, profesorius pasakojo, kad iš Chicago's vyks į New York'ą, kur galės savaite studijuoti vienos žymiausių pasaulyje — Juillard konservatorijos mokymo programą ir medžiagą.

Savaitė Lietuvoje — ir jau gastrinės su profesoriaus Sauliaus Sondeckio vadovaujamu kameriniu orkestru Italijoje, kur koncertuos kartu gros ir įžymūs šiuo laikų violončelistas S. Rostropovičius.

Štai toks — įtemptas ir sunkus — dabartinis muzikų darbas, atiduodanti visas savo jėgas ir energiją Lietuvos vardo garbinimui, Lietuvos kultūros pasaulio tautų šeimai įtvirtinimui. Palinkėkime tad jiems daug kūrybinės energijos pasiaukojančiame jų darbe. Ir tikimės, kad dar ne kartą jie džiugins savo muziką Chicago's lietuviškąją auditoriją.

V. Majoras

J. Užkurnys

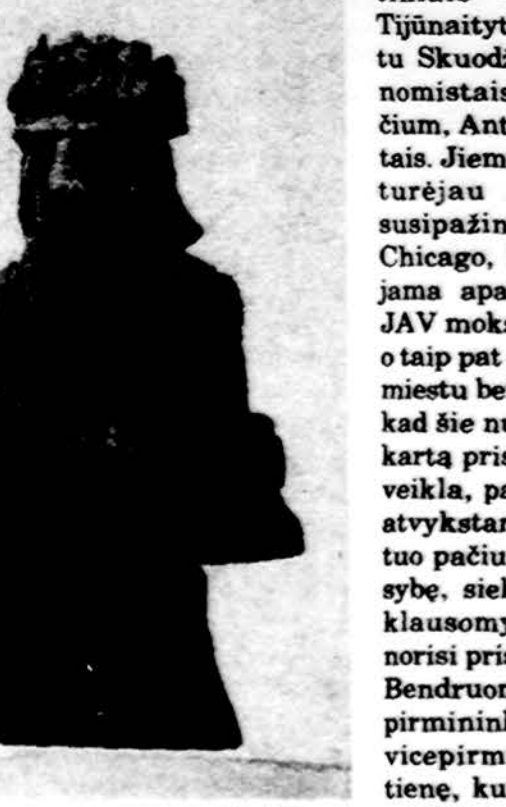
„Muzikantas“

J. Užkurnys

„Skerdžius“

J. Užkurnys

„Medkirtys“